

ԵՆԻՏՎ առաջարկները կիրառործվեն

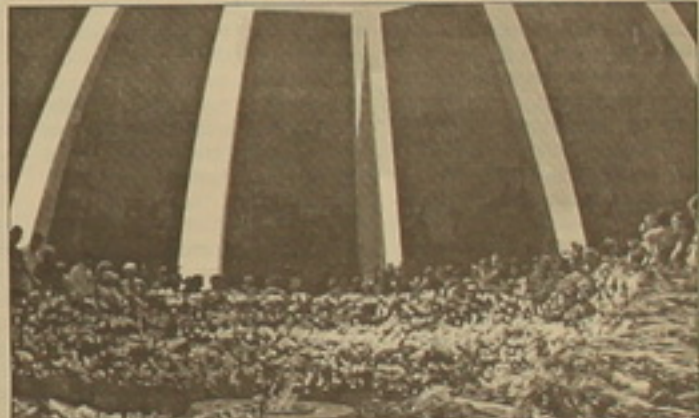
Նախագահ Սերժ Սարգսյանի կարգադրությամբ ստեղծվել է աշխատանքային խումբ՝ եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի՝ Հայաստանի ժողովրդավարական հաստատությունների գործունեությանը վերաբերող թիվ 1609 բանաձևետեղում ամփոփված առաջարկությունների իրագործման համակարգման նպատակով: Կարգադրությունը ստորագրվել է նախագահ Սարգսյանի մոտ կայացած խորհրդակցության արդյունքում: Խումբը ղեկավարում է ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Հովիվ Արախանյանը: Խմբի կազմում ընդգրկված են ԵՆԻՏՎ ՀՀ ԱԺ Պատվավորական անդամները, նախագահի օգնականը, արտաքին գործերի, արդարադատության փոխնախարարները, գլխավոր դատախազի տեղակալը, Հանրային հեռուստատելիվիզիոնի նախագահն ու Հեռուստատեսության եւ օդային ազգային հանձնաժողովի նախագահը: Խմբին հանձնարարված է երկարաթյա ժամկետում ներկայացնել առաջարկություններ առաջիկա հայերի վերաբերյալ:

ԱՊՐԻԼ 24

Պիսի գար օրը, որ Եղեռնի զոհերի հիշատակի օրն իսկ դարձնեին սովորական Սյու դեպիում «ինչու» անխնայաբար հարցադրում է

ՄԻԼՈՍԵՆ ՏՈՐՈՒՆՅԱՆՆԵՐ Հայերի մասին այնքան արթն ու այնքան խայտառղես կարծիքներ կարելի է հայտնել, որ մեզանից ամեն ինչ հավասար է: Բայց կան հարցեր, որոնց դեմում գոնե տղերքս հեղինակը մի որոշ ժամանակ առաջ հաստատաբար կփորձեր ուզանք այլակարծի մեկին արհամարհել, քեզ համար ազգային հարցեր են, ազգային ԵՊԻՏՎ, արժեքներ, որ սուր ու ըն-

ու դրանց ընդհանրությունը: Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակի օրը ոչ մի կերպ այլ ընկալումներ չէր առաջացնում, իսկ հիշատակի օր էր դարձել միայն մոռացության դեմ հիշողությանը պայքարելու նպատակին ծառայելու համար: Եվ եթե արդեն առաջ արդիվ 24-ին ժիզեռնակաբերյալ սանող ծառայարհին վրդովմունքի առիթ էին դառնում արեանաղվային տաճարը:

դուրեղի են բոլոր հայերի, առանց բացառության բոլոր հայերի համար: Սակայն հանգամանքները ցույց տվեցին, որ ամենից են նման դեպքում, անբովանդակ են համոզվելու բոլոր փորձերը եւ սին՝ վեհուրյան բոլոր դրսեւորումներին հավասարու ձգտումները: Ամենայն դեպքում այնքան ժամանակահատվածի կերպով են միայն ստեղծվում այնպիսի հասկացությունների քվանտիտատիվ ձեւակերպումներն ու ընկալումը, ինչպիսիք են հարգանքը, հղաճությունը, արժանապատվությունը եւ այլն: Միջոցներ այդ ամենի առ ոչինչ դառնալու համար մի ֆանի վայրկյան իսկ բավարար է, որ հիասթափության ձեւով ավերում է ժամանակի ընթացում կերպով արժեքներ

Հայաստանի սարածքում ֆաբրեր, Հայաստանից դուրս՝ անձնագրեր

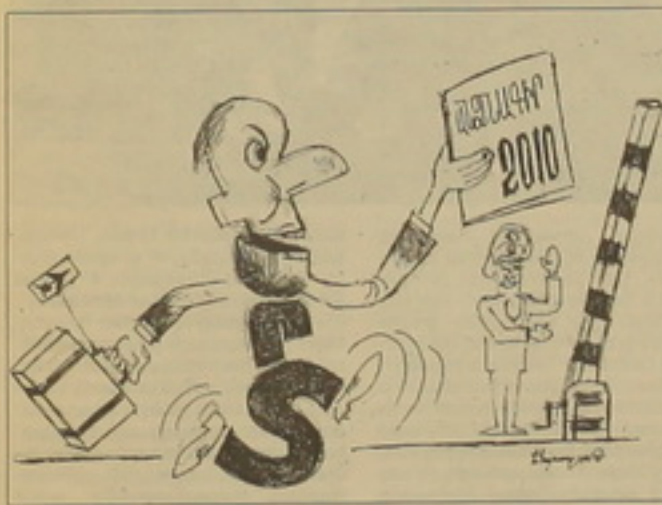
Կունենանք 2010-ին ներկայիս անշնագրերի փոխարեն

ՄԱՍԻՍՏՐՈՍՏՆԵՐ Կարգադրության հաստատված Հայաստանի միջրազմային համակարգը կանոնակարգող հայեցակարգը երեկ ներկայացրելով, Հայաստանի փոխտեսիլանոցիս Ա-

րարա Սահսեյանը հայտնեց, որ 2010-ից Հայաստանում ներդրվելու են կենսապահական սվալներով անձնագրեր եւ ֆաբրեր: Անձնագրերը անհրաժեշտ են այլ երկրներ մեկնելիս, իսկ ֆաբրերը՝ Հայաստանի ար-

ածնում: Բարեբաժնու ճշվելու են անուն, ազգանուն, հայրանունը, ծննդյան փյվը, հասցեն, ստորագրությունը, տեղադրվելու են լուսանկարը եւ 4 մասերի հեճերը:

Փոխտեսիլանոցիսը հայտնեց, որ այս՝ կենսապահական սվալներով համակարգը գործում է եվրոպական երկրներում եւ ներկայացրեց տեսնիայի ֆաբրն ու անձնագիրը: Նշելով, որ տեսնիայի համակարգը լավագույններից է եվրոպայում եւ Հայաստանի համար սկզբնաղբյուր է ծառայել, նա քվարկեց այն բոլոր սվալները, որոնք ներառված են տեսնիայի ֆաբրում: Դրանք են անուն-ազգանունը, լուսանկարը, մասնաձևերը, ծննդյան փյվը, հասցեն, աշխատանքի քույսվությունը, կեցության քույսվությունը, հաղափաղությունը, երեխի դասկանելությունը, ամուսնական վիճակը, մայրենի լեզուն ուր է եւ այլն: Եվրոպայում ֆաբրերը փոխվողված են, բայց Հայաստանում, քանկության դասձառով, կլինեն առանց փոփերի:

Կտրուկ սասանումներ 300 խոճոր հարկատուների գանկում

Որոշ ընկերություններ զգալիորեն ավելացրել են վճարումները, մյուսները՝ նվազեցրել

Հայաստանի հարկային դեպարտամենտը հաղորդակցել է «Ազգ», 23 ապրիլի 2008) այս արվա հունվար-մարտ ամիսներին առաջին 300 խոճոր հարկատուների գանկը: Տանկի առանձնահատկությունն այն է, որ առաջին անգամ անձնախոճոր հարկատու Հայաստանում դարձել է բոջային կառի օմբրասո՛ր «Ղ-Տելեկոմը» («Վիվաձեյլ»): Այս ընկերությունը փաստորեն ոչ միայն հաջողությամբ մձավ ռուկա եւ դարձավ բոջային կառի առաջատարը, այլեւ մեծաթեյս խոճոր հարկատու-

ների գանկի վերին հորիզոնականներում է լինում, ինչպես նաեւ հայտնի է իր բարեգործական ձեռնարկումներով: Այժմ էլ «Ղ-Տելեկոմը» առաջինն է 300 առավել խոճոր հարկատուների գանկում, վճարելով 6.8 մլրդ դրամ հարկեր: Ընդ որում ԵՊԻՏՎ-ի հարկատուները կազմել են 3.8 մլրդ դրամ: Հանձնառության համար նեճն, որ անցյալ արվա առաջին եռամսյակում այս ընկերության վճարած հարկերի ընդհանուր գումարը կազմել է 2.9 մլրդ դրամ:

Առաջին եռյակում կայուն տեղ ունեցող «Հայտուագազարդը» երկրորդն է՝ 6.7 մլրդ դրամով: Սակայն անցյալ արի այս նույն ժամանակահատվածում ընկերությունը վճարել էր փոքր-ինչ ավելի՝ 6.8 մլրդ դրամ, զբաղեցնելով առաջին տեղը: Երրորդ մեծ արքերությամբ «Ամենեյնը» է՝ 3.6 մլրդ դրամով: Այս ընկերության նախորդ արվա առաջին եռամսյակի հարկային վճարները կազմել էին 5.1 մլրդ դրամ:

Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցները դիմում են Եվրոպային

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի ԵՊԻՏՎ-ից հեղուկում են, որ Համաժողովրդական ԵՊԻՏՎ-ի կենտրոնը որոշել է նախադասառել հայոց Եվրոպային, որով «Եվրոպային» 2008-ի փեճեկարի 19-ի նախագահական ընտրությունների արդյունքների կեղծման հեճ կառված Հայաստանի Հանրապետության դեճական մարմինների կառույցի հրաշխախտումները: Հարցի նախադասառման համար ստեղծվել է փորձագեճների աշխատանքային խումբ Հայաստանի եւ օտարերկրյա իրաշխարհների մասնակցությամբ:

Գեներալ Գուրգեն Մելիքյանը դաճոնանկ արվեց

Նախագահ Սերժ Սարգսյանն ապրիլի 23-ին ստորագրել է գեներալ-լեյտենանտ Գուրգեն Մելիքյանին Հայաստանի Հանրապետության դաճոնության նախարարի տեղակալի էլ քիկունի դեճի դաճոնից ազատելու հրամանագիր: Հիեճեճեճ, որ արդեճ երկրորդ փոխնախարարն է ազատվում աշխատանքից:

«Մելգոնյանը դեճ է վերաբաղվի»՝ հանուն սփյուռքի եւ Հայաստանի

Կիտակի օրը՝ ապրիլի 20-ին Նիկոսիայում ավարտված «Արեւմտահայերի ազգային խորհրդի կազմկոմիտեի» 6-րդ հանդիպմանը ելուք ունենալով Լեւոնային Ղարաբաղի նախկին վարչաթեյս Անուսավան Ղանիեյանը խոստացել է հանդեղ ՀԲԸՄ-ի ղեկավարներին, որ դասնական այդ վարձառանը վերսին քաղի իր դոմերը: «Հայաստանի ներկա հանրապետության ԵՊԻՏՎ-ից էր ըլտում Եվրոմիության կեճոնում եւ Մեճավոր Արեւելին այնքան մոտիկ քարձակարգ նման կրթոյալ ունենալ», ասել է նա եւ ԵՊԻՏՎ-ի, որ «դրոյրդի փակումը ազգային կուրուս կլինի»:

Հաղորդելով այս մասին, Նիկոսիայից «Ազգի» հասուն քոջակից Մասիս Տեր-Քարթոզը հավելում է, որ Անուսավան Ղանիեյանը ավելի նպատակահարմար է համարել բարեկամական Կիոյոսի կառավարության քարոյալան եւ նյութական աջակցությունը վայելող վարձառանի վերաբաղումը, քան ՀԲԸՄ-ի առաջարկած «Մելգոնյան ամառա-

դախոյանելու գորեղնքացում», ասել է նա: Կերաքցման օգին արտահայտվել են նաեւ կրթոյալի նախկին տնօրեն, դասնարան դոկտ. Ազարի Նասիբյան-Ենեճեյանը, «Ազաճ մայն» ամսաթերթի գլխավոր խմբաղբ երան Գույումձյանը, Լիքանանից մանկավարձ Ամեն Ունեճեյանը, լրագրող եւ քոջանակարների ասնիացիայի անդամ Մասիս Տեր-Քարթոզ եւ լրագրող-իրավաքան Մանուկ Յոլոզյանը: Կոճեճոնան-հանդիպմանը որոյեւ դիտող ներկա է եղել նաեւ հայոցի հաղաական գործիչ, ՄԱԿ-ի գլխավոր ֆարտուարի նախկին տեղակալ Բեճն Սեանը: «Արեւմտահայերի Ազգային խորհրդի կազմկոմիտեի» որոնում է ընդունել մի ֆանի ամիս հեճ դարձալ հանդիպել ինձարկելու հայոց լեզվի, դասնության եւ ազգային ժառանգությունների դախոյանման կարեւորագույն հարցերը:

- Պարոն Դավթյան, Լանի որ մեր գրույցի առիթը մեր գրի վերահրատարակությունն է, առաջ առնուով եմ շնորհակալ եմ այդ կառավարությանը: Այնուհաս չէ, որ մեր օրերում գիր տպագրելը չնայած հեռու մի բան ընդամենը լեզու սամիզդոս է դարձել, բայց բացառիկ են վերահրատարակության դեմքերը: Դրանցից մեկը մեր գիրն է՝ «Մեզ անձանք Վարդանանց ժառանգը»: Հայաստանյայց եկեղեցին եւ մեր ժամանակների ընթացքը՝ Բնական ուսումնասիրությունը:

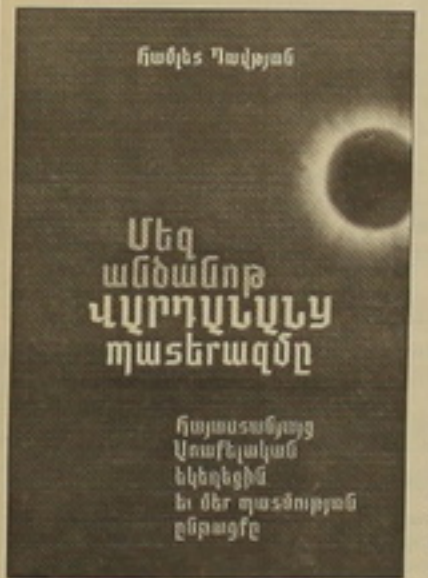
- Շնորհակալ եմ: Ամենուս ուրախ եմ, որ հաջողվեց կատարել ընթերցողին սկսած խոստումս: Կ'ը որ մանց ժամանակն է գիրը մերից տպագրելը: Ամեն, որ առ ոչ թե տպագրված տարածի կրկնություն, այլ բազմաթիվ լրացումներով երկրորդ փառքի հրատարակություն է:

- Գիրն ինչպես փնտրվում է: Շատերն էին զանգահարում հրատարակություն, ուղղակի մեզ էին դիմում, արտասահմանից կապվում հայաստանցի ծանոթների հետ՝

Երկրորդ, լրացված հրատարակությամբ լույս է տեսել բանասեր-ժամանակագրական «Երկիր» թերթի մասին խմբագրության համար «Մեզ անձանք Վարդանանց ժառանգը» հատորը (Երևան, 2007, Նոյան ամիս, 435 էջ): Պատմահայտարարական կարգի մի գործ, որի առաջին թեմա Վարդանանց ժամանակն է ու ժամանակը, սակայն գաղափարախոսական դասը ընդգրկում է «Պատմահայտարարական-եկեղեցի» հարաբերություններ միջոցով ընթացքը եւ հետեղականներն փորձում ցույց տալ, որ Հայաստանյայց առաջնական եկեղեցին եւ մեր ժամանակների ընթացքը միջոցով ընթացքը, Մամիկոնյանների զենի ու եկեղեցական մասնագիտների գրի միջոցով ընթացքը, հեղինակը ժամանակակից փաստերի սեփական ընդհանրացումների միջոցով փորձում է ցույց տալ, որ դարերի ընթացքում Հայաստանյայց եկեղեցին խոչընդոտել է Հայոց ժամանակակից ժամանակների ընթացքը: Դրանով իսկ հեղինակը փորձում է Լանին այդ աստիճանով գոյություն ունեցող կարծիքները ու զեռել մեր ազգի համար եկեղեցու ու կրոնի նկատմամբ ժամանակների ընթացքը իսկ թվում է, որ գրի հեղինակն էր թեզն ապացուցելու համար խիստ թանձրացել է զույգներ, միակողմանի կուսակցի փաստերը եւ հրատարակատեսակական ժամանակակից ընդհանրացումները: Մինչդեռ, ինչ ասես չարիք ժամանակային միակ փաստը, որ Հայաստանյայց եկեղեցին որոնք կառույցի հիմնադրվել է ոչ թե Գրիգոր Լուսավորչի, այլ հայոց թագավոր Տրդատի կողմից, արխայանիս Վարդապետի իր պաշտի ղեկավար, իսկ այնուհետեւ կաթողիկոսական արքունի դարերի իրավունքի հետ տեղափոխվել է այն բոլոր մայրաքաղաքներում, որտեղ հայոց թագավորը կամ ժամանակակից կողմ որոնել է հաստատել իր գաղափարաբանությունը:

Ոչ մասնագիտական մտեցմամբ իսկ թվում է, որ գրի հեղինակն էր թեզն ապացուցելու համար խիստ թանձրացել է զույգներ, միակողմանի կուսակցի փաստերը եւ հրատարակատեսակական ժամանակակից ընդհանրացումները: Մինչդեռ, ինչ ասես չարիք ժամանակային միակ փաստը, որ Հայաստանյայց եկեղեցին որոնք կառույցի հիմնադրվել է ոչ թե Գրիգոր Լուսավորչի, այլ հայոց թագավոր Տրդատի կողմից, արխայանիս Վարդապետի իր պաշտի ղեկավար, իսկ այնուհետեւ կաթողիկոսական արքունի դարերի իրավունքի հետ տեղափոխվել է այն բոլոր մայրաքաղաքներում, որտեղ հայոց թագավորը կամ ժամանակակից կողմ որոնել է հաստատել իր գաղափարաբանությունը:

Համեմատյալ դեպ, կարծում եմ, որ գրի ընթերցումը եւ ստեղծելու լույս տեսող հարցադրույցում արտահայտված հեղինակի մեթոդի հետ ծանոթացումը օգտակար կլինի մեր ընթերցողների համար հասկալիս այս օրերին, երբ ազգային փորձում ենք, որտեղ է փորձում ինձնամոտեցում կատարել առանց բարոյական, մեթոդական անցյալի ժամանակ եւ բանաձեռնել իր մեզ ազգային մեր գերազույց արժեք-հասկացությունը՝ ժամանակակիցում:

Դավիթ Դավթյան

Մեզ անձանք Վարդանանց ժառանգը

Հայաստանյայց առաջնական եկեղեցին եւ մեր ժամանակների ընթացքը

խոչընդոտել մարել գիրն ու իրենց ուղարկել... Ինչ է ևս նշանակում, միթե հրատեղ են միայն անընթերցանությունը:

- Մեկ-երկու հեղինակի կամ մեկ-երկու անուն գրի օրհնակով, կարծում եմ, համարձակ հայ կրոնի ման ընդհանրացում կատարելը, բայց վստահաբար կարող եմ ասել, որ լուրջ ու ճակատագրորեն ընթերցողներ, իհարկե, դեռ ես ես կան: Նրանց տարգաղված լինել է հարգել ու սուկ սպառող չհամարել:

- Դու գեղարվեստական գործ չե՞ գրել, հետաքրքիր գրի հաջողության գաղտնիքը գեղագիտական գոյությունն է, որ ժամանակակից է: Ըստ իս, գիրն առաջին հերթին անտպագրելի է իր բացահայտումներով, չափազանց լայն շնչառությամբ ու կիսատների բացակայությամբ, որտեղ զուգը պեղելի միջոց լինի ժամանակակից համարել ընթերցողին այն որոնք ժամանակակից Բնական ուսումնասիրություններ կայացնեն, ընդունելով, անուշաբույր, որ գործն առաջին հերթին իրադրություն է անտպագրելու գիտական աշխատանք է:

- Հավանաբար ավելի միջոց կլինի այն դասել գիտահայտարարականության երկրի թվին: Գրելիս խոսիլ եստակի, ժամեր մասին չեմ մտածել, Լանի որ բացառապես հայ ընթերցողի ու գրույցիցի հետ եմ կամեցել բաց եւ անկեղծ խոսակցություն վարել:

- Հրավերն սկսվում է վերնագրից: Իսկ վերնագրում որքան է ճիշտ, անհայտի մասին ակնհայտ կա, այնուամենայնիվ, առաջին ժամանակ դառնում կամ խաղաղ մեթոդներ, դիմադրելու ցանկություն է առաջանում, իբրևոր ու անձանք ինչ էլ լինի լինի, որ նաեւ հետաքրքիր լինի:

- Դա նույնից է, որ նյութը համահաս չէ, ամեն հայ իր Ավարայրը, իր Վարդանն ու Վասակը ունի եւ համոզված է, որ այդ թեմայով վարդուց ամեն ինչ ասվել է: Ասված ամեն ինչն էլ բացարձակ ճշմարտություն է, իսկ ինչն էլ տեղի է այդ ճշմարտությանը: Ավարայր, որ այդպես չէ: Ես կարողացա գրել միայն այն ժամանակ, երբ հասկացա, որ առանց մեր անցյալը վերագրահասելու՝ առաջ չեմ կարող գնալ, որ եկեղեցու գոյությունը ինձնադասել չի նշանակում դառնալ ասակամանք ու ազգադուր, եւ ո՛ր՝ ճշմարտությունն այնքան ավելի է որտեղ ժողովրդին, Լան առաջինը:

- Նույնն է, թե ինչպես ժամանակների Բնական ուսումնասիրությունները:

- Այո, նույն սխեման, նույն կլիշեն է, որ, ի դեպ, մինչեւ հիմա՝ երեւի թե միայն հայերիս համար է գրեւոր: Կամ գործադրում է: Այ-

Գիրք, որի ճասի՞ն հրատարակված խոսելու համար խիզախություն է հարկավոր

Հարցազրույց ժամանակ, հրատարակատեսակական ՎԱՍԼԵՏ ԴԱՎԹՅԱՆԻ հետ

Ինչ, հարցը զույգ ավելի ընդգրկում է, եւ ցավն էլ զույգ ավելի խոր: Այնուհաս, որ եկեղեցու վարկի ժամանակն է օրհնակով:

Գրեթե 1000 տարի առաջ՝ 1045-ին, Ամին ծախսելով, ինձնուր վերադարձնել մեր ժամանակակիցությունը, եւ այդ գործում գեղարվեստական ժամանակակից էր: Նման աստիճանի հարկաբան միջոցն էին մառ ու լինի չեմ գալիս: Անկախությունը, ինձնախոսությունը Աստուծո կողմից սրված շնորհ է: Գիտակցելով դա, բացառվում է թույլ տալ, որտեղ մեկը բնական անկախ արդյուն իրավունքով վրա: Բայց Հայաստանյայց եկեղեցին չկամեցավ այդ ճշմարտությունը մոռացնել ժողովրդին:

Չեմ ուզում խոստովանել, որ գաղափարազուրկ ժողովուրդ եմ, որ հայ ազգային միջոցը եկեղեցու ձեռքին անբարատ ու վեր է մնացել, որ եկեղեցին մեզանք ու զարգացրել է հայոց գրավոր լեզուն ու բանավոր խոսքը, բայց ոչ երբեք միջոց, որ մեզ երբեք էլ չեմ ունեցել ժամանակակից փիլիսոփայ, ժամանակակից մասնագետ փիլիսոփայ, ժամանակակից մասնագետ: Իմանալով, որ աշխարհում ազգային գաղափարաբանություն ասած բան գոյություն ունի, մեզ էլ եմ բարձրագույն, թե որտեղ ազգային թե, իհիմա էլ վերջին՝ ժամանակակից են ստեղծում: Իրականում տղամ ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որտեղից եւ ազգային գաղափար երբեք չեմ ունեցել ու դա համար էլ այսօր չեմ չեմ, թե ժամանակակից գաղափարախոսությունն ինչի վրա ստեղծել: Միայն թե ինչու է Արցախյան ժամանակն ու գեղարվեստական հարաբերությունների հիասթափությունն արդյունք հետ հիմա կրկին առաջնային դարձել ժողովրդի միջոցով ղախակ կրկնում եմ, որ

Հայաստանում այսօրվա գրահասարակական ոլորտը տյազիր գրի համակային առատությամբ երբեք այստեղ այլի չի ընկել. ամենաբազմազան ընույթի և որակի գրականություն ուղղված հասարակական տարբեր գրքերի Ոլորտի մասնագետները, սակայն, դրանց մեջ արձանագրում են արժեքային փոքր հատված: «Ազգ. Առևտրային-Վաճառական» բաժնու է «Գրերի տեսություն» խորագիրը, որի մերի կենդանացված թե ժողովրդավարական կատարման, թե՛ բովանդակային առումով, մեր կարծիքով, արժեք ենթակայացնող վերջին արժանի տյազություններ:

ՀՐԱԾՅԱ ՄԱՐԻՔԵԿՅԱՆ

Ժիլ Կորտունանշ «Մի կիրակի Կիզալիում Քրավազանի մոտ»

Երևան, «Գիտանք» հրատ., 2007, 208 էջ:

Այս վեպը «XXI դարի արձակ» մասնագրի երրորդ գիրքն է: Մասնագրով բազմանվում է յուրաքանչյուր միայն արտասահմանյան ժամանակակից հայերի գրողների 2000 թվականից հետո յուրաքանչյուր ստեղծագործությունները: Կանադացի ժամանակակից գրողի վեպը դասվում է աշխարհին հայերի երրորդ գեղատաղանդյան մասին, 1994-ին ԱՖրիկայում՝ Ուանդուրայում երկրի քննադատական մեծամասնությունը կազմող հուսուհիները սղանդի ենթակային մոտ մեկ միլիոն տարիների: Բ. Կորտունանշը վեպում հիշատակում է հրեական Գոլոմոսը, սակայն լուր է հայկական եղբոր մասին. այդ լուրը չէր վերագրում նրա անտեղախոսքի վեպի բազմանվից նրան նամակ է ուղարկել՝ հիշեցնելու համար հայկական եղբոր մասին, սակայն Կորտունանշ այդ նամակին ետ լուրով արձատյարում է: Վեպի իրադարձությունների առանցքում կանադացի լրագրողի և տասնի կնոջ սիրո ողբերգական դրամատիկությունն է: Կորտունանշը իրական են, եւ չնայած այդ ամենին, վեպը վիստազրական չէ: Կորտունանշը համախառնում է սահմանվեցնող նատուրալիզմի ասիմիլացիոն, բայց այդ նատուրալիզմն անգամ գեղարվեստական ամենաբարձր դրսևտումների մեջ է: «Մի կիրակի Կիզալիում քրավազանի մոտ» վեպը կարելի է համեմատել միայն Ալբեր Բեռնոյի «ժամանակի» հետ և անուրից Ջոզեֆ Բեռնոյի «Կալիստի սիրո» վիպակի հետ: Միայն ԱՖրիկայի մասին գրված սակավաթիվ գեղարվեստական լավագույն ստեղծագործություններից է: Վեպի հերոսները վարակված են ձիախով, նրանք գիտեն, որ իրենց սղասվում է անխտասակի ընթացքում, բայց շարունակում են աղյուս սեռական խախտման մեջ: Ուստի, որ կարող են մահանալ սղանդից առաջ, հանի որ «Ինուս» մահը գերադասում են սղանդից: Այս վեպի անհատի մահվան դասաղարկականության մասին է, որ Բեռնոյի «ժամանակի» դեպքում հասարակության դասաղարկականությունը:

«Վեպը մեծ արձագանք է ստացել աշխարհում, կանադական մամուլն այն անվանել է «Տարվա գիր», բազմանվի է բազմաթիվ լեզուներով, հիմն է ծառայել գեղարվեստական կրթնակարի համար, արժանացել է մի հանի գրական մրցանակների:

ԺԻԼ ԿՈՐՏՈՒՆԱՆՇ

Էմիլ Դյուրկհայմ «Սոցիոլոգիական մեթոդի կանոնները»

Երևան, «Սարգիս Խաչենց», 2006, 200 էջ:

«Սոցիոլոգիական մեթոդի կանոնները» ֆրանսիական սոցիոլոգիական դպրոցի հիմնադիր Էմիլ Դյուրկհայմի մեթոդաբանական կարևորագույն աշխատությունն է, որն իրավամբ համարվում է սոցիալական գիտության մանիֆեստ ու գլուխգործոցը:

Է. Դյուրկհայմը սոցիալական փաստը սահմանում է որոշու վարի եւ մտածողության այնպիսի փոքր, որը դուրս է անհասական գիտակցությունից եւ ունի հարկադրական ազդեցություն անհասական գիտակցությունների հանդեպ: Որոշու անհասական հարկադրանքի այնպիսի օրինակ է. Դյուրկհայմը խոսում է այն մեխանիզմների մասին, որոնք բազմամարդ հավաքների ժամանակ ազդում են անհասական գիտակցության վրա: Ազդում են նույնիսկ այն ժամանակ, երբ դրանք հավատակ են մարդու բնույթին, թեեւ համախառն ամբողջաբան համակարգի դրանք չի զգում դրանց գործադրանքի մեծությունը: Սոցիալական փաստերը դեպք է դիտվում որոշու իրեն՝ այսինքն դեպք է ընդունել նրանց օրենքակալությունը. սա սոցիալական փաստերի դիտարկման հիմնական կանոնն է: «Երբ սոցիոլոգը ձեռնամուխ է լինում սոցիալական փաստերի որևէ կարգի ուսումնասիրությանը, դեպք է ձգտի դրանք դիտարկել այն կողմից, որտեղից որ դրանք ներկայանում են իրենց անհասական դրսևտումներից անցած»: Իր առաջադրանք մեթոդի կանոնները է. Դյուրկհայմը հաջողությամբ կիրառել է «Ինքնատյարություն» աշխատության մեջ՝ ինքնատյարությունը դիտարկելով որոշու սոցիալական իրողություն՝ խոսափելով հոգեբանական վերլուծությունից եւ փիլիսոփայական իմաստավորումներից:

Էմիլ Դյուրկհայմ

ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Էմիլ Աիորան «Մեկված լինելու անհարմարության մասին»

Երևան, 2008, «Ինքնագիր գրական ակումբ», 300 էջ:

Ազգությամբ ռումինացի (գրերի մեծ մասը ֆրանսերեն են) Էմիլ Աիորանը XX դարի երկրորդ կեսի մտածողություն է բերում XIX դարի «կյանքի փիլիսոփայության» մասնավորապես Նիցեի եւ Շոպենհաուերի փիլիսոփայության ուրու ավանդույթներ: Սիորանին ետ հասնու են Նիցեի ցրիկիզմը, Շոպենհաուերի հոռեմտությունն ու մաղադրությունը, Սիորանը ետ խոսափում է փիլիսոփայական համակարգերից: «Արիստեզ, Թուլմա Ալիմացի, Գեզել, մեի երեք սրկացնողներ: Բեռնակայության ամենակա մեկ համակարգն է. փիլիսոփայության մեջ եւ ամեն ինչում»: Ինչպիսի գրի առաջադրանքի հեղինակ Մարկ Նեանյանն է նկատում՝ նրա ունի բնութագրական է Նիցեի հասկանալի գրվածքը. Նիցեի նման գաղափարներ է շարունակում, աֆորիզմներ է հրամցնում. փիլիսոփայում է մուսուի հարկանքներով: («Մաթիզմը. կրակ է առանց քոցի: Գրակալում ետ, թե ինչու ոչ ու չի ուզում տախնալ նրա կողմին»): Էմիլ Աիորանը: Երբեմն Աիորանը մտածում է զգաղողություններով, քանի որ կեղծ զգաղողություն չկա: Գրանախ նրա խորհրդանշաններն անմիջականորեն շարունակում են Նիցեի փիլիսոփայության ուրու թեմաներ. մասնավորապես Ասեծո հուսահատ հերիմը: Նիցեի հայտարարում էր Ասեծո մահը, Սիորանը կարծիքով՝ եկեղեցին եւ ասկանաբանությունը կարևորագույն են Ասեծո հոգեվարը: Այս գրի աֆորիզմները հարկանքներ են սեղում առ կեցողություն, Ոչինչ, Ասկան, մարդ եւ հասարակություն: «Մեկված լինելու անհարմարության մասին» գիրը չգոյության յուրօրինակ գով է:

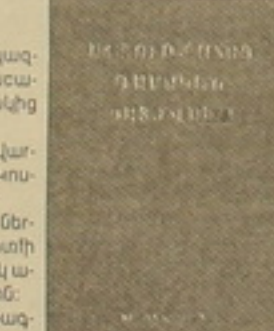

Էմիլ Աիորան
Մեկված լինելու անհարմարության մասին

Սփյուռփահայ դասական դասնվածի

ԵՊԳ հրատարակչություն, 2007, 400 էջ:

Այս ժողովածուն սփյուռփահայ դասնվածի ընտանի կազմելու երկրորդ փորձն է «Ուսանողի գրադարան» մասնագրով յուրաքանչյուր սեռան «Սփյուռփահայ դասնվածի» երկհատյակից հետո: Ընդգրկված են սփյուռփահայ դասնվածի լավագույն վարդերը՝ Գալոթ Ծաղկան, Գալոթ Մեծուրի, Գամասեղ, Կոստան Չարյան, Շահան Շահուր, Գալոթ Կարապետ: Գրում առաջին անգամ հայաստանյան ընթերցողին են ներկայացվում նաեւ գրողներ, որոնք տյազվել են միայն սփյուռփահայ մամուլում: Կոստան Չարյանի դասնվածներն առհասարակ առաջին անգամ են ներկայանում հայաստանյան ընթերցողին: Ուսագրով է. ու ժողովածուն կազմող (կազմել, ծանոթագրել եւ գողների կենսագրական-բնութագրականները գրել է բարեկարգ Գալոթ Ծաղկանը), ելնելով այն հանգամանից, որ այն ուղղված է արեւելյախ ընթերցողին, ներկայացվող գրողները նրանց համար է գեղե տյազել արեւելյախ լեզվի ներկա ուղղադրությամբ:

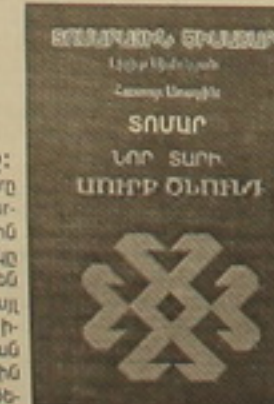

Լիլիթ Աիմոնյան Տոմարային ծիսաշար

Գասր առաջին. Տոմար. Նոր Տարի, Սուրբ Ծնունդ

Երևան, «ՎՄԿ-Պրինց» հրատ., 2006, 294 էջ:

«Տոմարային ծիսաշար» մասնագրի առաջին հատորը Նոր Տարի եւ Սուրբ Ծնունդի ծեսերի խորհրդանշական վերլուծություն է: Ինչպես գեղարվեստի, այսինքն մարդկային վերահսկողությունից դուրս ամեն մի երեւոյթ ժամանակը դարձել է դասնվածի առարկա, ուր հետ հաղորդակցվել են ծեսի, առարկայի, մոգության, խորհրդանշական լեզվի այլ միջոցներով, անցել են հազարամյակներ, մարդ սովորել է իրեն ծառայեցնել ժամանակը, ստեղծել ժամանակի չափման միջոցներ եւ սարքեր, բայց դեռ շարունակում է տոմարային ծեսերի միջոցով դասեղ ժամանակ ասկանությունը: Ծեսերն իրենցից ներկայացնում են խորհրդանշանների մի լեզու, որի խորում քանված իրական իմաստը ժամանակակից մարդուց արդեն հեռացել է անհասկանալի փնելու ասիման: Ծիսական արտողությունները ժամանակակից մարդու համար դարձել են անհասկանալի գեղարվեստներ, սակայն այդ ամենն ունի առարկայական ժամանակներում քանված իր իմաստը: Եռանգագե-Ֆրկլորագե, հոգեբան Լիլիթ Աիմոնյանի գիրն այդ ամենի հիմնախո-գիտական բացահայտում՝ վերլուծությունն է. այս գրի նրանց ժամանակակից մարդն ծեսի, տոմարային խորհրդանշական ծեսերի քննադատությունը հասկանալի դարձնել է: Գրի վերջում կրված են նոսազված նոսուները եւ բանաստեղծական ծեսերի ժողովածուներ, վերլուծություններ ուղեկցվում են հեռախոսական դասկերներով: Ընդ որում այս ծանուկեի աշխատությունն ունի շարունակական գիտական հասկ մեթոդ եւ հիմնված է ֆրկլորագիտական, հոգեբանական, ազգագրական, մշակութաբանական լուրջ ուսումնասիրությունների վրա:

Գագիկ Մանատյան «Խորհրդանշանների հանրագիտարան»

Երևան, 2007, «Նեանակ հրատ.», 344 էջ:

Գանագիտարանային հոդվածները համակարգված են ըստ խորհրդանշանների. գրում ներկայացված են երկաչափական, կենդանիների, թռչունների, քոչուսերի եւ կարեի առավել հայերի ավելի քան 1000 խորհրդանշան: Ուսումնասիրված է մշակութաբանական, կրոնական, վերլուծական հոգեբանության եւ այլ բնագավառների հսկայական գրակալություն: Գանագիտարանային հոդվածները համեմատական մեթոդով են գրված. քանի որ նույն սիմվոլը տարբեր ժողովուրդների մոտ տարբեր թուլանդակություն կարող է ունենալ: Որոշու երկաչափական խորհրդանշաններ վերլուծություն են ենթարկված ոչ միայն երկաչափական դասկերները՝ Երանագից, Կառակոսին, Երանկոսին եւ այլն, այլեւ դրանց ամենատարբեր համակցություններով ստեղծված (յանհա, ձկան փուկի, վեցանիս աստղ եւ այլն), դրանք որոշու մե կիրառան եւ այդ մեկին սիմվոլիկ թուլանդակություն հաղորդան խորհրդանշանները (Ուրորոս՝ օղակաձեւ օձ, որը կնում է իր ուղեղ, մոզզական Կառակոսի, ին-յան՝ Գեռակոս Արեւելում եւ Կենտրոնական Ասիայում առկան (Յան) եւ իգական (Ին) սկզբները խորհրդանշանող Երանագից): Այս խորհրդանշանում են նաեւ մարտարտեսական ուրու կատույցներ, որոնց մեջ կիրառված է երկաչափական համաչափությունը, երկաչափական դասկերանաձեւության սկզբունքները (քոչու, լաբիրինթոս, գլոբո): Գանագիտարանը վերլուծության են ենթարկված խաչի տարբեր տեսակները: Յուրաքանչյուր խորհրդանշան, այսինքն գրի յուրաքանչյուր քաժին ունի իր ծանոթագրող հոդվածը՝ գիտահանրամասնական վերլուծությունը, քանի որ խորհրդանշանի ընթացումը դասնված է ուրուակի գիտելի եւ իմացություն: Գիրը հրատարակվել է մեծապատկերով, դասկերազարդ է, տյազությունը՝ բարձրակարգ:

